

Natuurtoets

Onderzoek t.b.v. het realiseren van een multifunctionele accommodatie aan de Hooftlanden te Werkendam

projectnr. 270945
revisie 01
17 december 2014

auteur(s)

P.M.W.M. Pepping

Opdrachtgever

Gemeente Werkendam
Raadhuisplein 1
4251 VZ Werkendam

datum vrijgave
17 december 2014

beschrijving revisie 01
Definitief

goedkeuring
drs. B. Fit

vrijgave
drs. ing. M.L. Braad

Projectgroep bestaande uit:

P.M.W.M. Pepping
drs. B. Fit
drs. ing. M.L. Braad

Tekstbijdragen:

P.M.W.M. Pepping

Fotografie:

P.M.W.M. Pepping

Vormgeving:**Datum van uitgave:**

17 december 2014

Contactadres:

Zutphenseweg 31D
7418 AH DEVENTER
Postbus 321
7400 AH DEVENTER

Copyright © 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

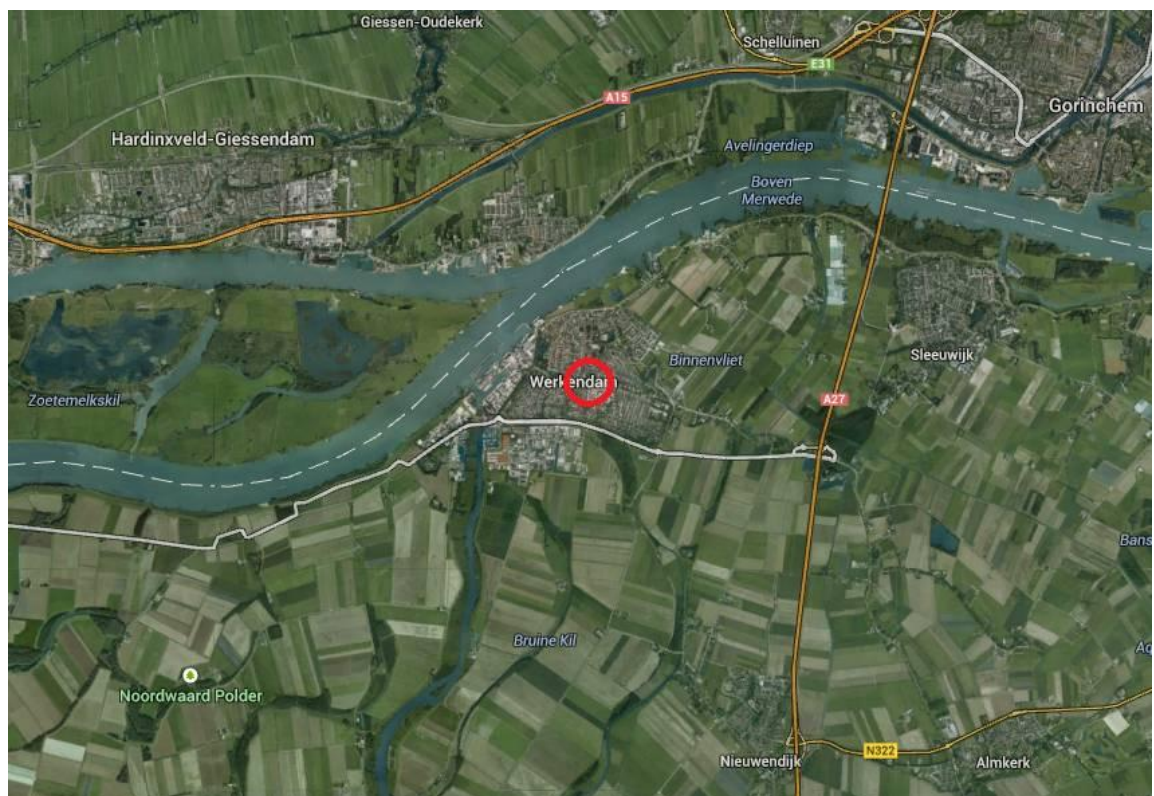
Inhoud	Blz.
1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel	3
1.3 Leeswijzer	4
2 Wettelijk kader natuurbescherming	5
2.1 Algemeen.....	5
2.2 Flora- en faunawet.....	5
2.3 Ecologische hoofdstructuur	5
2.4 Natura 2000	5
3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	7
3.1 Gebiedsbeschrijving	7
3.2 Projectvoornemen	7
4 Methodiek	9
4.1 Algemeen.....	9
4.2 Bureauonderzoek.....	9
4.3 Terreinbezoek	9
4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	10
5 Resultaten gebiedsonderzoek.....	11
5.1 Gebiedsbeschrijving	11
5.2 Beschermde soorten	11
5.2.1 Bureauonderzoek.....	11
5.2.2 Terreinbezoek	12
5.3 Beschermde gebieden.....	16
5.3.1 EHS.....	16
5.3.2 Natura 2000.....	16
6 Toetsing natuurwetgeving.....	19
6.1 Effecten beschermde soorten	19
6.2 Effecten beschermde gebieden	21
6.2.1 Effecten EHS.....	21
6.2.2 Effecten Natura 2000	21
7 Conclusies en aanbevelingen	23
7.1 Conclusies soortenbescherming	23
7.2 Conclusies gebiedenbescherming.....	24
7.3 Kansen voor de natuur	25
8 Bronnen.....	27
Bijlage 1: Wettelijk kader	2

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het ecologisch onderzoek vormt het nog op te stellen bestemmingsplan voor een multifunctionele accommodatie (mfa) aan de Hooftlanden te Werkendam. De mfa is bedacht op het terrein waar momenteel het sociaal cultureel centrum De Kwinter is gevestigd. Dit gebouw wordt begin 2016 gesloopt waarna aansluitend met de bouw van de mfa wordt gestart. Het gebouw zal huisvesting bieden aan twee basisscholen, kinderopvang, bibliotheek en dorpshuisfunctie.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven. In afbeelding 1.1 is de globale ligging van de plangebieden weergegeven.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd) Bron: Google maps.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de

voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen in de kern van Werkendam. Noordelijk en oostelijk wordt het plangebied begrenst door de Hooftlanden en de Vissersdijk. Zuidelijk ligt een woonerf en westelijk een kerk. In het plangebied ligt aangrenzend aan de Hooftlanden en Vissersdijk een waterpartij, in een betonnen onderheide bak. Een enkele bomenrij staat noordelijk in het plangebied. In afbeelding 3.1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 3.1. Begrenzing plangebied.

3.2 Projectvoornemen

Het huidige sociaal cultureel centrum De Kwinter wordt gesloopt om plaats te maken voor een multifunctionele accommodatie (mfa). In de mfa komen een kinderopvang, bibliotheek, twee basisscholen en een dorpshuisfunctie. Het is onduidelijk wat er met de bestaande watergang in het plangebied gaat gebeuren. Hoogstwaarschijnlijk zal deze worden aangepast. Het is mogelijk dat voor die aanpassingen de watergang (deels) gedempt wordt.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.telmee.nl;
- vlindernet.nl
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat.

Op 1 oktober 2014 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat voornamelijk uit het gebouw van het partycentrum en de parkeerplaats. Op de parkeerplaats staan enkele kleine bomen en lage heggen. De sloot omsluit het plangebied aan de noord en oostzijde. Tussen de sloot aan de noordzijde en het gebouw staat een bomenrij waarvan de bomen hoger zijn dan die op de parkeerplaats. Het water in het plangebied is afgesloten van andere wateren.

Afbeelding 5.1. Impressie plangebied.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpens *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn beschermd on-

der de Flora- en faunawet. De vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5 - waarvan inventarisatie gewenst is). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2009-2014) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): huismus, roek, sperwer.

Categorie 5: geen zeldzame soorten.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: bever, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: rugstreeppad.

Vlinders

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Libellen

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen

Zwaarder beschermd: Kleine modderkruiper, bittervoorn.

Flora

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiedheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 Terreinbezoek

Op 1 oktober 2014 is tijdens zonnig weer en een temperatuur van 19°C (KNMI) een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkom(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Het plangebied bestaat uit het gebouw van Partycentrum De Kwinter, een grote parkeerplaats, een sloot en bomen en lage heggen.

Gebouwen en bomen

Het gebouw van Partycentrum De Kwinter is een gebouw dat uit meerdere lagen bestaat. Een ingang is aanwezig aan zowel de voor- als achterzijde. Het dak van het gebouw heeft meerdere niveaus, waarvan de meeste plat zijn en een enkele schuin is. Het gebouw is rondom voorzien van stootvoegen. Afbeelding 5.2 geeft een impressie van het bouw.

Gebouwen vormen potentieel geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen).

Afbeelding 5.2. Impressie van het gebouw met platte en strak afgewerkte daken.

Vogels

Op basis van de bureaustudie kunnen verschillende vogelsoorten met jaarrond beschermd nest verwacht worden in het plangebied, namelijk de huismus, roek en sperwer. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van soorten met een jaarrond beschermd nest waargenomen. Huismussen broeden graag in ruimten onder dakpannen. Vanwege de platte daken van het gebouw en de strak afgewerkte dakrand is het gebouw in het plangebied voor de huismus ongeschikt als nestgelegenheid. De huismus kan daarmee ook van het plangebied uitgesloten worden.

Roeken zijn koloniebroeders en bouwen hun nesten in toppen van hoge bomen. De sperwer heeft een voorkeur voor monotone naaldbossen en loofbossen met een goed ontwikkelde ondergroei. Het ontbreken van hoge bomen en bos maakt het plangebied ongeschikt voor roeken en sperwers. Deze soorten kunnen daarom worden uitgesloten van het plangebied.

In verschillende bomen tussen de sloot en het gebouw zijn nesten waargenomen van algemene broedvogels (Afbeelding 5.3). Deze nesten zijn niet jaarrond beschermd, maar tijdens de broedperiode zijn de nesten wel beschermd.

Afbeelding 5.3. Aangetroffen nesten in het plangebied.

Vleermuizen

Uit de bureaustudie is gebleken dat de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. Holtes in bomen en in gebouwen aanwezige betimmeringen, overhangende dakpannen, kieren, gaten en spouwmuren vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Stootvoegen, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Zulke elementen zijn in het gebouw op het terrein aanwezig in de vorm van stootvoegen en spleten (Afbeelding 5.4).

Afbeelding 5.4. Stootvoegen en spleten in het gebouw.

Watergang

Uit de bureaustudie is gebleken dat de kleine modderkruiper en de bittervoorn in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. Het water varieerde in diepte van ongeveer 20 cm tot 70 cm. Grote delen van het water waren onbegroeid, terwijl andere delen vrij dicht begroeid waren. Helderheid van het water varieerde sterk, maar de bodem was nergens zichtbaar. De bodem bestond uit een fijne, grijze sliplaag met weinig organisch materiaal.

Het water is steekproefsgewijs bevestigd. Tijdens het vissen zijn geen volwassen exemplaren van bittervoorn of kleine modderkruiper gevangen. Voor bittervoorn is het voorkomen van zoetwatermosselen in het water essentieel voor de voortplanting. Mosselen zijn niet waargenomen of gevangen. De vangsten gaven blijk van weinig ontwikkeld waterleven, er werden weinig organismen aangetroffen. De vangsten bestonden uit algemeen voorkomende zoetwaterkreeftjes, waterpissebedden, rugzwemmers en een enkele zwemwants. Er is één exemplaar van visbroed aangetroffen (Afbeelding 5.5).

Afbeelding 5.5. Visbroed.

Tijdens het veldbezoek is één karper (70-80cm) in de sloot waargenomen. Gezien de lengte van de karper en de isolatie van het water is het aannemelijk dat de vis is uitgezet. De aanwezigheid van de karper verklaart door z'n foerageergedrag ook de sterke variatie in helderheid die in het water werd aangetroffen.

Struiken en heggen

Binnen het plangebied staat een aantal struiken en heggen (Afbeelding 5.6). Met name de struik op de hoek van het water en de parkeerplaats biedt geschikt habitat voor algemene broedvogels om te broeden. Wanneer vegetatie verwijderd worden, dient dit buiten het broedseizoen te gebeuren.

Afbeelding 5.6. Struiken en heggen in het plangebied.

Overige beschermde soorten

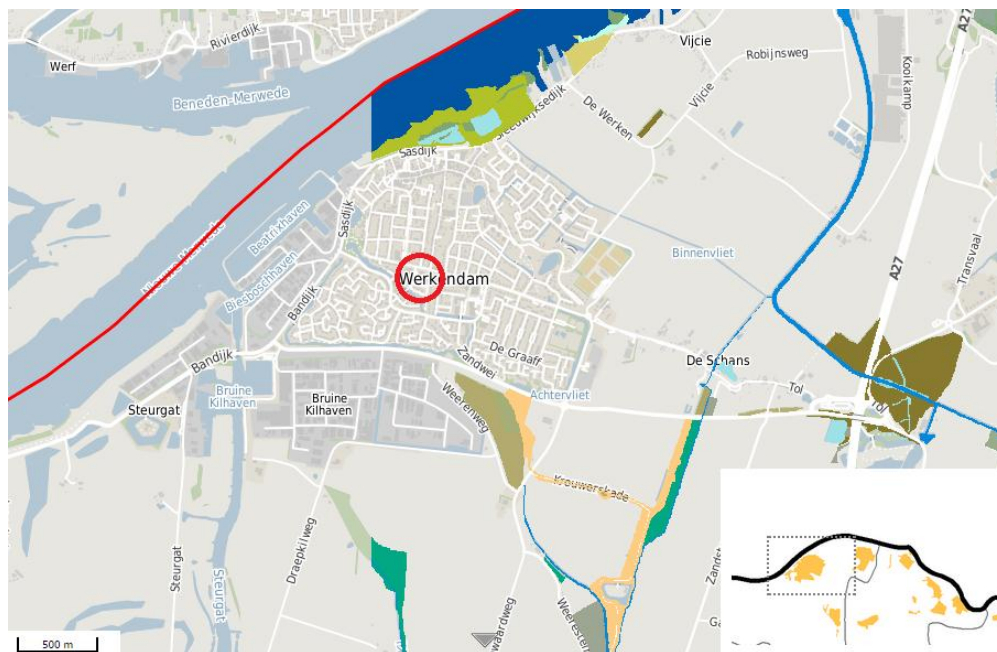
Uit de bureaustudie is gebleken dat de bever in de omgeving van het plangebied is waargenomen. Het plangebied biedt geen geschikt habitat voor de soort. De aanwezigheid van de soort in het plangebied is uitgesloten.

De rugstreeppad is in de omgeving van het plangebied waargenomen. Het water is vanwege de kades ongeschikt als voortplantingswater voor de soort. Tevens biedt het plangebied met de grote parkeerplaats weinig schuilmogelijkheden. Geschikt landhabitat is daardoor ook afwezig. De soort kan uitgesloten worden van het plangebied.

5.3 Beschermde gebieden

5.3.1 EHS

Het plangebied ligt niet in de EHS. Noordelijk van het plangebied ligt op 800 meter EHS in de uiterwaarden van de Merwede. Deze gebieden hebben het natuurdoeltype N12.03 Glanshaverhooiland en N04.02 Zoete Plas. Zuidelijk van het plangebied ligt op 600 meter EHS met het natuurdoeltype N16.01 Droog bos met productie en N16.02 Vochtig bos met productie. In afbeelding 5.7 is een weergave gegeven van de globale ligging van het plangebied t.o.v. EHS.

Afbeelding 5.7. Globale ligging plangebied (rood omlijnd) t.o.v. EHS (gekleurde gebieden). Bron: kaart-bank.brabant.nl.

5.3.2 Natura 2000

Het plangebied ligt buiten Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied "Biesbosch" ligt op een kilometer afstand (Afbeelding 5.8).

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effecten beschermde soorten

Hieronder worden de effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels beschreven.

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

In het plangebied zijn meerdere nesten aangetroffen in bomen. Wanneer deze gekapt worden en de nesten in gebruik zijn, dient dit buiten de broedperiode van de vogels plaats te vinden.

Jaarrond beschermde nesten

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen, nesten/potentiële nestplaatsen of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Deze soorten zijn dan ook uitgesloten in het plangebied.

Categorie 5-vogelsoorten

Naast de categorie 1-4-vogelsoorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarrond bescherming rechtvaardigen.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

Op voorliggende planlocatie zijn in het gebouw elementen aangetroffen die in potentie geschikt zijn voor vleermuizen. In het gebouw zijn deze elementen aanwezig in de vorm van stootvoegen en achter de afwerking van dakranden van het gebouw. Op basis van deze geschiktheid en de bureaustudie zijn gebouwbewonende vleermuizen niet uit te sluiten in het plangebied.

In de bomen die in het plangebied aanwezig zijn, zijn geen gaten, hopen of scheuren aangetroffen die mogelijk geschikt zijn voor vleermuizen.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vleermuizen om het gebruik en functie van het plangebied voor de soort(en) inzichtelijk te maken.

Overige zoogdieren

Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren aangetroffen in het plangebied. Uit bureaustudie blijkt dat de bever is waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het plangebied zelf biedt geen geschikt leefgebied voor de bever. Effecten op deze soort zijn daarmee uit te sluiten.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaarder beschermde amfibie- en reptielsoorten aangetroffen in het plangebied. Uit de bureaustudie komt naar voren dat de zwaarder beschermde rugstreeppad in de omgeving van het plangebied is waargenomen. Gezien de habitateisen van de rugstreeppad en de aard van het plangebied, is het voorkomen van deze soort uitgesloten. Effecten zijn dan ook uit te sluiten.

Vissen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde vissoorten aangetroffen. Wel is er een grote karper en visbroed aangetroffen. Het aantreffen van visbroed duidt erop dat er naast de ene karper ook andere vis aanwezig is in het water. Gezien het habitat, de aard van de watergang en de afwezigheid van mosselen lijkt het onwaarschijnlijk dat het visbroed van de beschermde bittervoorn betreft.

Wanneer het voor de werkzaamheden noodzakelijk is dat het water weggepompt wordt en/of de sloot (deels) gedempt wordt, zullen in het kader van de Zorgplicht gepaste maatregelen genomen moeten worden voor de aanwezige vissen. Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland (zie Bijlage 1). De vissen dienen dan te worden weggevangen en in een geschikt habitat te worden overgeplaatst. Een geschikt habitat is bijvoorbeeld te vinden in de lager gelegen sloot aan de achterkant van de parkeerplaats. Het is aan te bevelen dit onder begeleiding van een deskundig ecooloog te doen. Werkzaamheden aan de watergang vinden bij voorkeur buiten de voortplantingsperiode van vissen plaats (kwetsbare periode).

Bij het dempen of leegpompen van de sloot dienen de aanwezige vissen overgeplaatst te worden naar geschikt habitat. Werkzaamheden aan de watergang vinden bij voorkeur buiten de voortplantingsperiode van vissen plaats.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor beschermde soorten. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten, ook zijn geen beschermde soorten bekend uit de bureaustudie. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Overige beschermde soorten

Er zijn geen beschermde overige soorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor overige beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2 Effecten beschermde gebieden

6.2.1 *Effecten EHS*

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS-gebied binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Ook kunnen significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het plangebied worden uitgesloten. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

6.2.2 *Effecten Natura 2000*

Uit de bureaustudie blijkt dat op een afstand van 1 kilometer van het plangebied het Natura 2000-gebied "Biesbosch" ligt. Vanwege de omvang, de aard en de ligging van de ontwikkeling deels in het stedelijke gebied worden geen effecten op het Natura 2000-gebied verwacht. Zoals eerder aangegeven, heeft de ruimtelijke ontwikkeling beperkte invloed, eventueel op de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de aard en de beperkte invloed worden negatieve effecten op het Natura 2000-gebied uitgesloten. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies soortenbescherming

Binnen het plangebied wordt het gebouw gesloopt en mogelijk wordt de watergang gedempt. Uit de natuurtoets blijkt dat in het plangebied mogelijk vleermuizen voorkomen. In de watergang zijn vissen waargenomen. De aangetroffen vissoorten zijn niet wettelijk beschermd middels de Flora- en Faunawet; een ontheffing is voor deze soorten niet nodig.

Tabel 2 en 3-soorten

In het plangebied is gezien de geschiktheid van het gebouw (stootvoegen, dakafwerking) de aanwezigheid van vleermuizen niet uit te sluiten. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen is noodzakelijk om de effecten van de plannen inzichtelijk te krijgen. In tabel 7.1 zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkelingen en de eventuele noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangegeven.

Broedvogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) en indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt (zie tevens tabel 7.1).

In onderstaande tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen die mogelijk erwijs in het plangebied voorkomen.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk ?	Bijzonderheden / opmerking
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek naar verblijfplaatsen
Vissen	Mogelijk	Nee	Nee	Werkzaamheden aan de sloot bij voorkeur uitvoeren buiten het voortplantingsseizoen. In geval van leegpompen/dempen dienen vissen overgeplaatst, bij voorkeur onder begeleiding van een deskundig ecofoon.
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen of locatie ongeschikt maken voor nesten voorafgaand het broedseizoen

Vervolgonderzoek

Geadviseerd wordt om een nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen om het effect van aantasting of verstoring te kunnen inschatten. Als functioneel leefgebied van vleermuizen wordt aangetast of verstoord wordt door de ingreep, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan de RVO van het Ministerie van EZ om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Wanneer geen vleermuizen worden aangetroffen, dan is een verzoek tot besluit van RVO (Ministerie van EZ) in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden. Indien de vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld (ter onderbouwing van een ontheffingsaanvraag). Voor vleermuizen is een ontheffing voor onderhavig project (aantasting verblijfplaats) mogelijk. Voor deze soorten moeten de effecten vooraf worden voorkomen.

Om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden doorlopen, is het mogelijk om het mitigatieplan voor te leggen (in de vorm van een ontheffingsaanvraag) aan de RVO van het Ministerie van EZ. RVO zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenaamde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) (bij een aanvraag die onder een Omgevingsvergunning valt) of een 'ontheffing' (bij een regulier ingediende Flora- en faunawet ontheffingsaanvraag) afgeven.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag) en maximaal 26 weken (via de Omgevingsvergunning). Een onderzoek met zwaardere beschermde soorten is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wanneer de werkzaamheden in het plangebied starten zonder nader onderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken zwaardere beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt mogelijk de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Een nader onderzoek naar vleermuizen kan Antea Group voor u uitvoeren. Ook kunnen wij, indien nodig, een ontheffingsaanvraag opstellen waarbij een bijbehorend activiteiten-/mitigatieplan opgesteld wordt dat voldoet aan de eisen in het kader van de Flora- en faunawet. Wij hebben jarenlange kennis en ervaring met de Flora- en faunawet, waardoor wij goed op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken wat betreft de procedures rondom de Flora- en faunawet. Op verzoek stellen wij graag een vrijblijvende offerte voor u op.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

Effecten EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS-gebied binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Ook kunnen significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het plangebied worden uitgesloten. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

Effecten Natura 2000

Er ligt een natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied "Biesbosch") in de directe omgeving van het plangebied. Vanwege de ligging van het plangebied in het stedelijke gebied en de aard en omvang van de ontwikkeling kunnen effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

7.3 Kansen voor de natuur

Vleermuizen

Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Om het terrein geschikt te maken voor vleermuizen, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting (en uitstraling hiervan) zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring.

In het toekomstige ontwerp kan rekening gehouden worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan vleermuisvriendelijke verlichting zoals de speciale BAT lamp (Rijkswaterstaat, 2012).

Daarnaast zijn speciaal voor nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren (zie onder andere Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen' (Korsten *et al.*, 2011). In de permanente situatie kan daarnaast ook gekozen worden om de spouwmuren toegankelijk te maken voor vleermuizen. Wanneer spouwmuren toegankelijk worden gemaakt voor vleermuizen moet tussen de buitenmuur en het isolatiemateriaal (de luchtspouw) minimaal drie cm ruimte zijn. Daarbij moeten de vleermuizen zowel aan de buitenmuur als de isolatielaaf kunnen hangen. Steenwol- of glaswoldekens kunnen dan worden voorzien van een harde ruwe buitenlaag (Korsten *et al.*, 2011).

Vogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt.

Vissen

In de watergang in het plangebied zijn vissen aangetroffen. Wanneer de watergang gedempt wordt of wanneer het voor de werkzaamheden nodig is dat deze leeggepompt wordt, dienen de aanwezige vissen in het kader van de Zorgplicht te worden overgezet naar geschikt habitat.

8 Bronnen

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Korsten Erik, Herman Limpens, Herman Bouman, Jeroen Reinhold, (2011). Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad, december 2011.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de diersoorten of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna;

- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mi-

tigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

